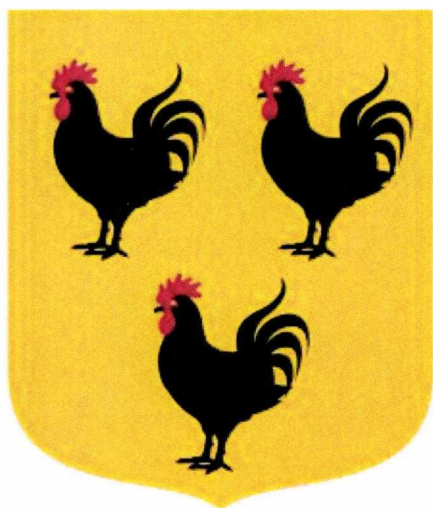

Notitie inclusieagenda

Gemeente
Woudenberg

Xander Koster

Gemeente Woudenberg

27-10-2017

Inhoud

Inleiding	2
Aanleiding	2
Woudenberg als inclusieve gemeente.....	2
Leeswijzer	2
Resultaten Quicksan	2
Thema 1: Algemeen	2
Thema 2: Wmo	4
Thema 3: Jeugd	6
Thema 4: Arbeid	7
Vervolgtraject	8

Inleiding

Aanleiding

Nederland heeft besloten tot ratificatie van het VN-verdrag voor rechten voor mensen met een beperking. Hiermee komt een inclusieve samenleving een stap dichterbij. De landelijke en lokale overheid hebben de taak er de komende tijd voor zorgen dat het landelijke en gemeentelijke beleid voldoet aan dit VN-verdrag. De opdracht ligt echter niet alleen bij de overheden. Ook maatschappelijke organisaties, bedrijven, scholen en verenigingen wordt gevraagd hun regels aanpassen om te zorgen dat iedereen mee kan doen en welkom is. Als laatste zijn ook de mensen met een beperking zelf aan zet om zelf hun stem en verhaal te laten horen. Om zo duidelijk te maken waarom het VN-verdrag zo belangrijk is en wat zij nodig hebben om volwaardig deel te nemen aan de maatschappij.

In het uitvoeringsprogramma sociaal domein, dat in januari 2017 is opgesteld is het analyseren en inventariseren van het eigen beleid rondom inclusie en de eigen visie daarop opgenomen. De gemeenteraad heeft met een motie (d.d. 23 maart 2017) onderstreept dat ook zij het belangrijk vindt dat Woudenberg stappen zet om te komen tot een inclusieagenda. Dit alles heeft geleid tot deze notitie inclusieagenda.

Woudenberg als inclusieve gemeente

De gemeente Woudenberg streeft ernaar een inclusieve gemeente te zijn, waar alle inwoners zich thuis voelen en deel kunnen nemen aan de samenleving op de manier die zij prettig vinden.

Om deze visie werkelijkheid te laten worden is het nodig om fysieke en figuurlijke drempels weg te nemen zodat alle inwoners ook echt de mogelijkheid hebben om te participeren. De gemeente is niet voor alle denkbare drempels verantwoordelijk, maar kan vanuit haar rol als aanjager en facilitator wel het goede voorbeeld geven en andere partijen stimuleren om dit voorbeeld te volgen. Een samenleving maak je tenslotte samen, iedereen in Woudenberg draagt daarin verantwoordelijkheid.

De gemeente heeft een uitgebreid intern onderzoek uitgevoerd om tot een goede nulmeting te komen. Het onderzoek en de antwoorden op dat onderzoek zijn als bijlagen bij deze notitie gevoegd.

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat de gemeente Woudenberg al veel doet om een inclusieve gemeente te zijn, zowel binnen als buiten het gemeentehuis. Natuurlijk zijn er altijd zaken te verbeteren of ontstaan er nieuwe onderwerpen die moeten worden opgepakt. Er wordt in deze notitie dan ook een lijst met verbeterpunten opgenomen.

Leeswijzer

Het onderzoek heeft plaatsgevonden rondom vier thema's: Algemeen, Wmo, Jeugd en Arbeid. Deze thema's worden afzonderlijk behandeld, hoewel er ook enige overlap is. Dit wordt duidelijk in de beschrijving van de verschillende onderdelen. Hieronder staat eerst per thema beschreven wat er in de gemeente al gedaan wordt om een inclusieve samenleving te zijn. Vervolgens worden de actiepunten genoemd die per thema gedestilleerd zijn uit de antwoorden op het interne onderzoek.

Resultaten Quicksan

Thema 1: Algemeen

De visie van de gemeente Woudenberg op de inclusieve samenleving is om te beginnen terug te zien in de manier waarop zij communiceert. Bijvoorbeeld door het afbeelden van Woudenbergse mensen, waarbij alle doelgroepen in beeld komen. Ook wordt ernaar

gestreefd dat de brieven die vanuit de gemeente worden verstuurd begrijpelijk zijn voor iedereen die de basisschool heeft doorlopen en kan de website van de gemeente weergegeven worden met vergroot lettertype en kan deze worden voorgelezen.

In De Kleine Schans komt het gehele Sociaal Domein samen. Een deel van de inwoners die bij De Kleine Schans komen, behoort tot de doelgroep van het VN-verdrag. De medewerkers van De Kleine Schans zijn daarom geschoold in de omgang met en bejegening van mensen met een beperking, zodat zij zich kunnen inleven in de cliënten en signalen oppikken wanneer een cliënt iets niet begrijpt of een aangepaste benadering nodig heeft.

Daardoor kan de participatie in de samenleving voor alle mensen, maar zeker ook voor de inwoners met een beperking gestimuleerd worden.

Voor de gemeente Woudenberg is het belangrijk om te weten hoeveel inwoners een beperking hebben en als gevolg daarvan aanvullende wensen of behoeften. De gemeente heeft hier goed inzicht in. In aanvulling daarop wordt tweejaarlijks middels de Sociale Kracht Monitor inzicht verkregen in de leefsituatie van de inwoners, waarbij ook de ervaren beperkingen worden gemeten. De vragen die gesteld worden in de Sociale Kracht Monitor kunnen nog aangescherpt worden, waardoor meer specifiek op de ervaren beperkingen en behoeften van mensen met een beperking kan worden ingezoomd. De Adviesraad Sociaal Domein en andere vertegenwoordigende groepen worden betrokken bij de beleidsvorming en de evaluatie van beleid, zodat de consequenties van beleid voor mensen met een beperking inzichtelijk worden.

Wat niet aan bod is gekomen in het onderzoek is de acceptatie van de doelgroep LHBT in Woudenberg. Hier is nog geen specifieke aandacht aan geschonken. Aangezien er nog verschillende actiepunten uitgewerkt moeten worden, kan de inclusie van LHBT's hierin worden meegenomen.

Inclusie heeft behalve met figuurlijke toegankelijkheid, welkom zijn en kunnen participeren, ook met de fysieke leefomgeving te maken. Kunnen mensen met een beperking de gebouwen wel binnen en zich veilig verplaatsen door het dorp? In de plannen en de uitvoering van (ver)bouwprojecten door de gemeente wordt de toegankelijkheid voor mensen met een beperking standaard meegenomen. Dit betreft niet alleen de tekeningen op papier, maar ook in het budget wordt daar rekening mee gehouden. Bij het toezicht wordt gecontroleerd op alles wat in de plannen staat, waarmee ook de toegankelijkheid weer wordt getoetst. Het bovenstaande geldt ook voor plannen van anderen waarvoor een vergunning moet worden afgegeven door de gemeente.

In de inrichting van de buitenruimte wordt rekening gehouden met minder validen, zodat ook mensen in een rolstoel of die slechthoorden veilig gebruik kunnen maken van stoepen en oversteekplaatsen.

Wat buiten de directe verantwoordelijkheid van de gemeente valt, maar wel van belang om te noemen is dat de hulpdiensten (brandweer, politie en ambulance) continu worden getraind waarbij de ondersteuning en hulpverlening aan mensen met een beperking ook aan bod komt. Signalen van misbruik of (financiële) uitbuiting van mensen met een beperking worden dan ook adequaat opgepakt.

In zijn algemeenheid kan je concluderen dat de gemeente Woudenberg in haar beleid en plannen al heel inclusief denkt en ook al veel doet. Verbetering zit voornamelijk in het directe contact tussen de gemeente en de inwoners met een beperking. Daarvoor worden verschillende actiepunten geformuleerd.

Een actiepunt dat direct wordt opgepakt is het verzoek van de gemeenteraad om inclusie als standaard toetsingsinstrument mee te nemen in raadsvoorstellen onder het kopje duurzaamheid. Dit betekent dat het voor de ambtenaren daar als aandachtspunt wordt

benoemd, zodat altijd de overweging plaatsvindt of inclusie van toepassing is bij het onderhavige raadsvoorstel.

Uit het interne onderzoek zijn verder de volgende actiepunten gekomen voor het thema 'algemeen':

1. De Adviesraad Sociaal Domein adviseert de gemeente op het brede terrein van zorg en welzijn. Voor specifieke belangenbehartiging van cliënten kan er meer aandacht gegeven worden aan cliëntenraden, of het platform gehandicapten, zodat zij ook bij de beleidsvorming betrokken kunnen worden.
2. Bij het verlenen van subsidies en vergunningen kan in de voorwaarden worden opgenomen dat mensen met een beperking ook gebruik moeten kunnen maken van de dienst of activiteit die met behulp van subsidie wordt aangeboden.
3. Bij sportclubs en andere verenigingen kan meer aandacht gevraagd worden voor de toegankelijkheid voor mensen met een beperking. Dit betreft zowel mensen met fysieke beperkingen als met een verstandelijke beperking.
4. De gemeente kan daarnaast zorgaanbieders en vrijwilligersorganisaties vragen om (nog) meer aanbod voor mensen met een beperking te organiseren.
5. De gemeente is niet op de hoogte van de toegankelijkheid van alle voorzieningen in Woudenberg. Pas als de gemeente heeft geïnventariseerd hoe het is gesteld met de toegankelijkheid van alle voorzieningen, kan een juiste afweging gemaakt worden om instellingen en bedrijven te stimuleren om hun toegankelijkheid aan te pakken en te verbeteren.
6. Indien de gemeente inzicht heeft in de toegankelijkheid van instellingen en winkels, kan zij dit ook als informatievoorziening voor de inwoners met een beperking op de gemeentelijke website zetten. Dit stimuleert mogelijk andere instellingen en winkels om ook op deze lijst te willen komen.
7. Woudenberg kan nog meer doen voor mensen met dementie. Door aansluiting bij het netwerk van dementievriendelijke gemeenten en het opzetten van allerlei acties die daaruit voortvloeien, kan de Woudenbergse samenleving dementievriendelijk gemaakt worden.
8. De gemeente kent alleen de eigen cliënten met een beperking, maar heeft geen volledig inzicht in het totale aantal inwoners met een beperking en hun behoeften. Middels een uitgebreide enquête onder alle inwoners kan specifiek gevraagd worden naar de beperkingen die mensen ervaren en hun behoeften. In deze enquête kunnen ook enkele vragen over de acceptatie van en door LHBT's worden opgenomen. Dit kan meer inzicht verschaffen aan de gemeente en ook input geven voor beleid dat beter aansluit bij deze behoeften en ervaringen.

Thema 2: Wmo

De Wmo heeft als doel dat alle mensen zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen en zo goed mogelijk kunnen meedoen in de maatschappij. Hiervoor faciliteert de gemeente algemene voorzieningen die voor alle inwoners toegankelijk zijn en die zorgen voor een goede leefgemeenschap in Woudenberg. De uitvoering hiervan op cliëntniveau vindt voornamelijk plaats via De Kleine Schans.

Uit het interne onderzoek komt naar voren dat de inwoners van Woudenberg die aankloppen bij De Kleine Schans zorgvuldig en adequaat worden geholpen. Dit wordt

bevestigd in het cliëntervaringsonderzoek dat BMC heeft gehouden in Woudenberg. De medewerkers van De Kleine Schans zijn niet alleen getraind in goede vraagverheldering, maar ook om niet-zichtbare beperkingen (laaggeletterdheid of verstandelijke beperking) te signaleren in gesprek met de cliënten. Hierdoor kan de juiste ondersteuning worden aangeboden. Indien nodig wordt MEE ingeschakeld voor specialistische ondersteuning. Als inwoners behoefte hebben aan voorzieningen om hun participatie te verbeteren, dan betreft dat maatwerk. Door dit maatwerk kunnen de nodige voorzieningen specifiek voor mensen met een beperking uitgebreid worden, zodat de drempel om te participeren zodanig verlaagd wordt dat de mensen echt mee kunnen doen in de Woudenbergse gemeenschap.

Onder de Wmo valt ook de verantwoordelijkheid voor een goede vervoersmogelijkheid voor iedereen. Bij voorkeur kan iedereen gebruik maken het openbaar vervoer, zodat alle inwoners in vrijheid kunnen reizen wanneer ze willen. De toegankelijkheid van het OV is geregeld door alle bushaltes geschikt te maken voor rolstoelen en voor gebruik door slechtzienden, zodat ook met deze beperkingen van het OV gebruik gemaakt kan worden. Indien dat niet voldoende is, dan is het ook mogelijk om van het doelgroepenvervoer gebruik te maken. Het aanpassen van eigen vervoermiddelen of het verstrekken van aangepaste vervoermiddelen is, onder specifieke voorwaarden, binnen de Wmo ook mogelijk. Het gaat tenslotte om het resultaat, dat iedere inwoner van Woudenberg de mogelijkheid heeft om voorzieningen te bereiken of op bezoek te gaan bij familie of vrienden.

Er is een ruim aanbod aanwezig in de gemeente aan diensten en activiteiten voor alle inwoners en zeker ook voor mensen met een beperking. Vanuit Wmo, Jeugdwet en Participatiewet worden activiteiten of ondersteuningsprogramma's specifiek voor cliënten aangeboden als daar behoefte aan is.

Inwoners die (tijdelijk) geen betaald werk hebben en daarom een uitkering ontvangen vanuit de Participatiewet worden gestimuleerd om vrijwilligerswerk te doen. Vooral als betaald werk naar verwachting niet meer mogelijk is, is het participeren door middel van vrijwilligerswerk erg belangrijk om contact te houden met anderen en waardering te krijgen voor het werk dat wordt gedaan. Het steunpunt vrijwilligerswerk ondersteunt hierbij waar nodig.

Mantelzorg is een onmisbare vorm van zorg in onze maatschappij. Maar mantelzorg kan mensen ook (te) zwaar vallen. Daarom ondersteunt de gemeente Woudenberg de mantelzorgers op verschillende manieren. De ondersteuning van mantelzorgers heeft vorm gekregen met verschillende activiteiten, o.a. een voorlichtingsmarkt waar ook een blijk van waardering wordt uitgereikt aan de mantelzorgers. Voor zover ze bekend zijn bij De Kleine Schans worden de mantelzorgers daarnaast op individueel niveau ondersteund.

Er is voldoende aanbod voor mensen die ondersteuning nodig hebben om volledig mee te kunnen doen in de samenleving. Maar de gemeente kan nog meer proberen dit specifiek onder de aandacht van de mensen te brengen die het nodig hebben. Het directe contact tussen medewerkers en inwoners die nog niet bekend zijn, maar die wel wat ondersteuning zouden kunnen gebruiken, kan gestimuleerd worden. Hiermee liggen de actiepunten die onder de noemer van de Wmo uit het onderzoek naar voren komen, in de lijn van de actiepunten die in zijn algemeenheid hierboven zijn genoemd.

De actiepunten die bij dit thema horen zijn:

1. Ondanks alle voorlichting en publicaties blijkt steeds opnieuw dat met name ouderen, maar ook mensen met financiële problemen niet weten dat ze terecht kunnen voor vragen en ondersteuning bij De Kleine Schans. Herhaalde publicaties in de Woudenberger zijn belangrijk in combinatie met andere manieren van PR.

2. Met behulp van technologische hulpmiddelen (domotica) kunnen mensen langer thuis wonen. De Kleine Schans kan extra voorlichting hierover geven, zodat meer inwoners bewust worden van de mogelijkheden op dit gebied.
3. Inwoners denken soms dat ze geen gebruik kunnen maken van het OV, omdat ze er niet bekend mee zijn. Middels projecten zoals OV-maatje kunnen mensen onder begeleiding bekend raken met de werking van het OV en zo langer zelfstandig in hun vervoersbehoefte voorzien.
4. Er kunnen meer vrijwilligers gezocht worden die mantelzorgers willen en kunnen ondersteunen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan tijdelijk de mantelzorger ontlasten, zodat deze even tijd voor zichzelf heeft.
5. De gemeente kan initiatieven stimuleren die de sociale samenhang en onderlinge ondersteuning in de wijken bevorderen.
6. Lokale algemene voorliggende voorzieningen voor laagdrempelige inloop, dagopvang en/of dagbesteding kunnen worden opgestart en ondersteund.

Thema 3: Jeugd

Bij De Kleine Schans kunnen ouders en jongeren met al hun vragen terecht. Ten opzichte van enkele jaren geleden hoeft er geen twijfel te zijn waar mensen hun vragen moeten stellen. Het concept "één loket voor alle ondersteuning" is goed ingevoerd in Woudenberg! Als er niet voldoende ondersteuning geboden kan worden door de medewerkers van De Kleine Schans, zijn er voldoende mogelijkheden voor specialistische hulp waarnaar ouders en jongeren kunnen worden doorverwezen. Verder is ondersteuning van MEE beschikbaar als deze expertise gewenst is. Bij de overgang naar de volwassenheid bij 18 jaar is er extra aandacht voor een goede overgang van alle benodigde voorzieningen.

Net als bij de Wmo wordt in het gehele beleidsproces de input van ouders en jongeren meegenomen in voorbereiding, uitvoering en evaluatie. De Adviesraad Sociaal Domein heeft ook als aandachtsgebied jeugd, dus ook zij worden betrokken.

Hoewel primair een verantwoordelijkheid van ouders en school kan ook de gemeente een bijdrage leveren aan het vinden van passend onderwijs voor kinderen die daar ondersteuning bij nodig hebben. Vanuit de leerplichtwet moet de gemeente er op toezien dat alle partijen in dit proces hun verantwoordelijkheid nemen en waar nodig kan ondersteuning worden geboden.

De gemeente is verantwoordelijk voor de onderwijshuisvesting. De toegankelijkheid van de Woudenbergse scholen wordt bij (ver)bouw van de scholen gecontroleerd. Verder kan er maatwerk geleverd worden als de situatie zich zou voordoen, dat er specifieke aanpassingen voor een leerling noodzakelijk zijn.

De laatste tijd is er veel aandacht voor meer bewegen voor de jeugd en minder stil binnen zitten. Om het bewegen te stimuleren zijn uitdagende speelvoorzieningen belangrijk. Kinderen met een beperking kunnen niet altijd van de gebruikelijke speelvoorzieningen gebruik maken. Daarom worden de speelvoorzieningen in de gemeente gedeeltelijk geschikt gemaakt voor kinderen met een beperking, zodat er ook voor hen toegankelijke speeltoestellen zijn.

Sinds de verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg naar de gemeente in gekomen is er veel geïnvesteerd in inclusief beleid voor de jeugd. Dit zal in de uitvoering zijn vruchten af gaan werpen, is de verwachting.

De verbeterpunten voor wat betreft jeugd zijn weer een vervolgstap op de ontwikkelingen die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd door de gemeente:

1. In de wijkgerichte aanpak van de gemeente kan zij nog meer aandacht aan de behoeften van kinderen en jongeren met een beperking geven.
2. Sportclubs en verenigingen kunnen gestimuleerd worden hun aanbod toegankelijk te maken voor kinderen en jongeren met een beperking, zodat de participatie van deze kinderen en jongeren wordt bevorderd.

Thema 4: Arbeid

Het laatste thema in het onderzoek betreft arbeid. Al decennia heeft de gemeente de taak om mensen die een uitkering ontvangen te begeleiden richting werk. Sinds een aantal jaren is dit aangevuld met de opdracht om niet alleen te kijken naar betaald werk, maar ook te stimuleren dat mensen voor wie betaald werk niet (meer) mogelijk is middels vrijwilligerswerk of een tegenprestatie participeren in de maatschappij.

In overleg met de werkzoekenden met een beperking en de bedrijven in de gemeente en de regio worden voor mensen met een beperking passende werkplekken gezocht. Bij alle werkzoekenden die onder verantwoordelijkheid van de gemeente vallen is onderzocht of zij bepaalde beperkingen hebben en welke ondersteuning zij nodig hebben bij het vinden van betaald of vrijwilligerswerk. Als een inwoner een beschutte werkplek nodig heeft, dan wordt een werkplek op maat gezocht bij Amfors of een reguliere werkgever. Er is op dit vlak veel regionale samenwerking met de gemeenten rondom Amersfoort, waardoor de schaalgrootte ook zorgt voor meer resultaat bij grotere projecten of grotere bedrijven.

In het kader van inclusie heeft de gemeente niet alleen een verantwoordelijkheid ten opzichte van de inwoners die op zoek zijn naar betaald werk, maar ook voor de eigen medewerkers. Om invulling te geven aan beide opdrachten heeft de gemeente zelf verschillende mensen met een beperking in dienst genomen en werkervaringsplaatsen aangeboden. Er heerst een open cultuur tussen de medewerkers van Woudenberg, wat ervoor zorgt dat de mensen met een beperking een volwaardige en geaccepteerde plaats in de organisatie hebben verworven.

Als eigen medewerkers ondersteuning nodig hebben bij bijvoorbeeld de afstemming werk en privé, of op andere vlakken, dan wordt deze ondersteuning geboden.

Ook voor dit thema geldt dat op beleidsmatig terrein de gemeente Woudenberg de zaken goed op orde heeft. De verbeterpunten richten zich daarom ook weer meer op de uitvoering van het ingezette beleid.

1. De gemeente kan het eigen werving en selectiebeleid nog verder optimaliseren zodat werkzoekenden met een beperking zonder belemmering gelijkwaardig kunnen blijven meedoen in de procedures.
2. De ingezette benadering van werkgevers, vanuit het werkgeversservicepunt, om werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen werpt zijn eerste vruchten af, maar kan geïntensiveerd worden.
3. De gemeente kan in overleg met (welzijns)organisaties meer acties uitzetten om mensen met een beperking te ondersteunen bij de sociale activering en het doen van vrijwilligerswerk.

Vervolgtraject

Dit interne onderzoek is een nulmeting die aangeeft waar we staan als gemeente. Wat gaat er al goed en waar kunnen we de komende jaren mee aan de slag. De vervolgstappen zullen nadrukkelijk in overleg met vertegenwoordigende groepen van inwoners met een beperking gezet moeten worden. Ook voor de Adviesraad Sociaal Domein is hier een rol weggelegd. In het eerste kwartaal van 2018 zullen deze overleggen gepland worden.

In overleg met de doelgroepen en hun vertegenwoordigende organisaties wordt de lijst met actiepunten besproken en mogelijk nog aangevuld. Gedeeltelijk is al een begin gemaakt met de uitvoering van de verbeterpunten, waar dit logischerwijs paste in de ontwikkelingen van de gemeente. Onder andere wordt de inclusieagenda al besproken in de gesprekken met ontvangers van gemeentelijke subsidie.

Vervolgens zal nu in overleg met alle partijen de lijst worden geprioriteerd zodat voor de komende jaren een inclusieagenda met tijdsplanning wordt opgesteld. Het resultaat is dat we de opgestelde actielijst conform de prioritering en de tijdsplanning die is afgesproken met de betrokken partijen gaan uitvoeren.

De uitgewerkte en geprioriteerde inclusieagenda met concrete actiepunten zal in het tweede kwartaal van 2018 aan de gemeenteraad worden aangeboden. Mocht de uitvoering van de inclusieagenda financiële consequenties hebben, dan worden deze tegelijkertijd ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

Bijlagen:

1. Vragenlijst Quicksan Inclusief Beleid van Stichting Zet
2. Antwoorden van de gemeentelijke medewerkers op de Quicksan